

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **B. P.**

oskarżonego z art. 288 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 10 maja 2023 r.,

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 18 stycznia 2023 r., sygn. akt IV Ka 1330/23,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej

z dnia 25 lipca 2022 r., sygn. akt II K 183/21

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. oraz art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.

postanowił:

1. **pozostawić skargę w zakresie sprawy o wykroczenie bez rozpoznania;**
2. **oddalić skargę w pozostałym zakresie;**
3. **obciążyć oskarżonego kosztami postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

B. P. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 2 marca 2021 r. w P., gm. [...] poprzez rzucanie o ścianę dokonał uszkodzenia głośnika i telefonu S. o łącznej wartości strat 1273,56 zł na szkodę M. K., tj. o przestępstwo z art. 288 § 1 k.k.;

II. w dniu 2 marca 2021 r. w P., gm. [...] w celu uniemożliwienia M. K. odtwarzania muzyki uderzył ją dłonią w twarz po czym złapał za ramię powodując obrażenia w postaci podbiegnięcia krwawego wargi górnej, ramienia prawego oraz wybroczyny krwawe na ramieniu prawym i plecach powodując naruszenie czynności ciała i rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, tj. o przestępstwo z art.191 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej z dnia 25 lipca 2022 r., sygn. akt II K 183/21 oskarżony ten został uznany za winnego tego, że:

I. w dniu 2 marca 2021 r. w P., gm. [...] poprzez rzucenie o ścianę dokonał uszkodzenia głośnika o wartości 150 zł na szkodę M. K., tj. popełnienia wykroczenia z art. 124 § 1 k.w., z wymierzeniem mu za to kary grzywny w kwocie 500 zł;

II. w dniu 2 marca 2021 r. w P., gm. [...] złapał M. K. za ramię i uderzył ją dłonią w twarz, powodując obrażenia w postaci podbiegnięcia krwawego wargi górnej, ramienia prawego oraz wybroczyny krwawe na ramieniu prawym i plecach powodując naruszenie czynności jej ciała i rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, tj. popełnienia przestępstwa z art. 157 § 2 k.k., z wymierzeniem mu za to kary grzywny 200 stawek dziennych po 10 zł każda.

Nadto wyrokiem tym na podstawie art. 124 § 4 k.w. orzeczono wobec oskarżonego obowiązek zapłaty na rzecz określonej osoby kwoty 150 zł tytułem zwrotu równowartości uszkodzonego mienia oraz orzeczono o kosztach sądowych.

Apelację od tego wyroku złożył jedynie obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości. Skarżący sformułował liczne zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych oraz obraży art. 7 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 18 stycznia 2023 r., IV Ka 1330/22, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Ś. do ponownego rozpoznania.

Skargę od tegoż wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości. Skarżący sformułował zarzut obraży przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 437 § 2 k.p.k. poprzez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu i w konsekwencji przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji powinien przeprowadzić na nowo przewód w całości w sytuacji, gdy nie jest to konieczne,

albowiem Sąd ten przeprowadził obszerne postępowanie dowodowe, a Sąd odwoławczy jest obowiązany przeprowadzić dowody w celu ich uzupełnienia, jeśli jest to konieczne i ma znaczenie do rozstrzygnięcia sprawy oraz wydać orzeczenie reformatoryjne.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pokrzywdzonej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych w trzykrotnej wysokości.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Przed przystąpieniem do uwag merytorycznych, rozważyć trzeba kwestię dopuszczalności skargi w szczególnym układzie procesowym, jaki zaistniał w rozpoznawanej sprawie.

Otóż jak już wskazano, Sąd Rejonowy przyjął, że czyn zarzucany oskarżonemu jako przestępstwo z art. 288 § 1 k.k., stanowi wykroczenie z art. 124 § 1 k. Natomiast co do drugiego z zarzucanych oskarżonemu czynów, skazał go za przestępstwo. W takim układzie procesowym w jednym postępowaniu sąd rozpoznał sprawę o przestępstwo oraz sprawę o wykroczenie. Stan ten utrwalił się wobec zaskarżenia wyroku Sądu Rejonowego wyłącznie na korzyść, jako że w sprawie została wniesiona wyłącznie apelacja obrońcy co do obu czynów.

Zauważyć tu trzeba, że w kontekście kasacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie wywodzi się, iż „sprawą o wykroczenie” w rozumieniu art. 110 § 1 k.p.w. jest nie tylko sprawa, którą od początku prowadzono w postępowaniu uregulowanym w kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia, ale także sprawa wszczęta w trybie przepisów postępowania karnego, jeżeli sąd pierwszej instancji w oparciu o art. 400 k.p.k., uznał za wykroczenie czyn zarzucany oskarżonemu jako przestępstwo, a orzeczenia tego nie skarżono lub sąd odwoławczy, wskazany w przepisach kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, podzielił takie stanowisko oraz sprawa rozpoznawana w postępowaniu karnym, w której dopiero sąd drugiej instancji, po rozpoznaniu środka odwoławczego od orzeczenia w sprawie o przestępstwo, uznał w orzeczeniu kończącym postępowanie, że czyn stanowi wykroczenie. Podkreśla się przy tym, że w wypadku zaskarżenia wyroku na niekorzyść, gdy sąd odwoławczy nie podziela

poglądu sądu pierwszej instancji, że czyn zarzucany jako przestępstwo stanowi wykroczenie, co skutkuje uznaniem, iż sprawa ma charakter „sprawy o wykroczenie”, to powinien uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania w postępowaniu karnym, przez co nabierze ona znowu charakteru sprawy o przestępstwo (zob. postanowienie SN z dnia 23 października 2003 r., IV KK 94/03; zob. też wyrok SN z dnia 13 listopada 2014 r., V KK 322/14 oraz postanowienia SN: z dnia 26 października 2007 r., V KK 49/07; z dnia 11 stycznia 2023 r., III KK 15/22).

W tym kontekście zauważyć trzeba, że dalsze procedowanie w razie uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku, którym sąd pierwszej instancji w miejsce zarzucanego oskarżonemu przestępstwa przypisał mu wykroczenie, zależne jest od kierunku wniesionego środka odwoławczego. W sytuacji bowiem, gdy wniesiono środek odwoławczy na niekorzyść, kwestionujący przypisanie wykroczenia w miejsce przestępstwa, to w postępowaniu ponownym „odżywa” możliwość przypisania przestępstwa, a sprawa ma w związku z tym znów charakter sprawy o przestępstwo. Jeżeli jednak sąd odwoławczy uchylił wyrok zaskarżony wyłącznie apelacją wniesioną na korzyść, to w takim układzie procesowym, sąd w postępowaniu ponownym nie dysponuje już możliwością przypisania zarzucanego aktem oskarżenia przestępstwa, a sprawa dalej ma w związku z powyższym charakter sprawy o wykroczenie. W takim układzie procesowym, a więc przy apelacji na korzyść, uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji przyjmującego, że oskarżony w miejsce przestępstwa dopuścił się jedynie wykroczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, utrwała wskazany charakter sprawy jako „sprawy o wykroczenie”. W takiej sytuacji zmiana procedury karnej na procedurę wykroczeniową dokonana na podstawie art. 400 k.p.k. w związku z ujawnieniem, że czyn oskarżonego stanowi przestępstwo, oznacza stosowanie w tej procedurze pośredniego zakazu *reformationis in peius*. W konsekwencji w postępowaniu ponownym nie może zapaść orzeczenie surowsze dla obwinionego (art. 443 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w.).

Powyższe wywody prowadzą do zapatrywania, że **w sprawie wszczętej w trybie przepisów postępowania karnego, jeżeli sąd pierwszej instancji w wyroku uznał za wykroczenie czyn zarzucany oskarżonemu jako**

przestępstwo, a orzeczenie to sąd odwoławczy uchylił i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania na skutek środka odwoławczego wniesionego wyłącznie na korzyść, to rozpoznaniu podlega sprawa o wykroczenie.

W kontekście rozpoznawanej sprawy dostrzec też trzeba, że postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 1 § 1 k.p.w.), zaś w tym postępowaniu przepisy kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie wtedy, gdy kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia tak stanowi (art. 1 § 2 k.p.w.). Przepisy tego kodeksu w ramach działu XI przewidują wyłącznie dwa nadzwyczajne środki zaskarżenia w postaci kasacji i wniosku o wznowienie postępowania, nie przewidując skargi na wyrok sądu odwoławczego. Co istotne, kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia nie recypował ponadto na grunt procedury wykroczeniowej przepisów kodeksu postępowania karnego o skardze na wyrok sądu odwoławczego. Wraz z wprowadzeniem tej skargi do procedury karnej nie dokonano zmian w procedurze wykroczeniowej, umożliwiających stosowanie przepisów o tej skardze w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wywodzono już, że ustawodawca wraz z wprowadzeniem skargi na wyrok sądu odwoławczego do postępowania karnego, nie znowelizował przepisów regulujących procedurę wykroczeniową przez nakaz odpowiedniego stosowania art. 539a i n. k.p.k. w sprawach o wykroczenia, tak by skarga mogła również funkcjonować w postępowaniu w sprawach o wykroczenia (zob. postanowienia SN: z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KS 21/18 czy też z dnia 5 czerwca 2019 r., II KZ 16/19).

Odnosząc powyższe uwagi do realiów sprawy stwierdzić trzeba, co następuje. Skoro w rozpatrywanej sprawie Sąd odwoławczy, przy apelacji jedynie na korzyść oskarżonego, uchylił wyrok Sądu Rejonowego uznający, że zarzucany oskarżonemu czyn zamiast przestępstwa stanowi jedynie wykroczenie, to sprawa w tym zakresie dalej ma charakter sprawy o wykroczenie. W tej sytuacji co do czynu stanowiącego wykroczenie, stronie nie przysługuje skarga na wyrok sądu odwoławczego, jako że instytucja ta w ogóle nie funkcjonuje w procedurze wykroczeniowej.

Do rozważenia pozostaje jeszcze okoliczność, że z uwagi na łączność podmiotową spraw, sprawa o wykroczenie była rozpoznawana w jednym postępowaniu wraz ze sprawą o przestępstwo. Wówczas zgodnie z wyrażonym w orzecznictwie poglądem do sprawy o wykroczenie, jak i do sprawy o przestępstwo stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego (por. uchwałę SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 14/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 51). Pogląd wyrażony w tej uchwale odnosi się do procedury rozpoznania w jednym postępowaniu tych spraw, a nie do ich charakteru. W procedurze karnej rozpoznawana jest zatem sprawa o wykroczenie, ale z uwagi na to, że przedmiotem rozpoznania jest wykroczenie, to co do rozstrzygnięcia kasatoryjnego w tym zakresie nie przysługuje skarga.

Wykładnia systemowa i funkcjonalna prowadzi zatem do stwierdzenia, że łączność podmiotowa nie może powodować przyjęcia dopuszczalności skargi w sprawie o wykroczenie. Jeżeli bowiem odrębnie rozpoznawana byłaby sprawa o wykroczenie, to bezsprzecznie omawiana skarga wówczas nie przysługiwałaby. Nie można zatem tylko z racji wspólnego rozpoznania w jednym postępowaniu sprawy o wykroczenie wraz ze sprawą o przestępstwo dopuszczać możliwości wniesienia takiej skargi, choć sprawa o wykroczenie rozpoznawana jest w oparciu o przepisy procedury karnej. Wykładnia systemowa wskazuje ponadto, że skarga przysługuje tylko w sprawie o przestępstwo, zaś stosowana procedura rozpoznania sprawy nie zmienia jej charakteru. W konsekwencji uznać trzeba, że skarga wniesiona przez obrońcę w niniejszej sprawie w zakresie sprawy o wykroczenie nie powinna zostać przyjęta. Wobec tego, że do wadliwego jej przyjęcia jednak doszło, Sąd Najwyższy zobligowany był do pozostawienia jest bez rozpoznania (art. 531 § 1 k.p.k. i art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.).

Skarga podlegała zatem rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy jedynie co do sprawy o przestępstwo. W tym zakresie została uznana za niezasadną.

Przypomnieć od razu trzeba, że skarga na wyrok sądu odwoławczego może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. (w istocie chodzi tu o § 2 zdanie drugie tego przepisu) lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. (art. 539a § 3 k.p.k.). Z kolei art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. zakłada, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może

nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Skoro tak, to – pomijając tu odrębną podstawę skargi przeciwkasatoryjnej w postaci naruszenia art. 439 k.p.k., gdyż w rozpatrywanej sprawie na nią się nie powołano – zadaniem obrońcy było wykazanie w skardze, że *in concreto* nie wystąpiła żadna ze wskazanych przyczyn do wydania orzeczenia uchylającego z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Tego obrońcy w przedmiotowej sprawie nie udało się skutecznie uczynić. W żadnym razie nie doszło bowiem do wskazywanej przez niego okazy art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k.

W rozpatrywanej skardze obrońca kwestionuje w istocie stanowisko Sądu odwoławczego o wystąpieniu przesłanki w postaci konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, podnosząc, że nie jest to konieczne ani celowe.

W odniesieniu do zarzutu skargi przypomnieć wypada, że w postępowaniu skargowym Sąd Najwyższy nie jest uprawniony wnikać w *meritum* sprawy i oceniać, czy rzeczywiście zaistniały merytoryczne podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego. Rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Jak wielokrotnie podkreślano już w orzecznictwie, zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się jedynie do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. np. uchwała siedmiu sędziów SN z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23). *In concreto* tak właśnie było. Zdaniem Sądu odwoławczego uzasadnione jest przeprowadzenie ponownie przewodu sądowego w całości. Wskazano jednocześnie, że wszystkie dowody z osobowych źródeł dowodowych wymagają ponownego przeprowadzenia i uzasadniono dlaczego. Ocena słuszności tego stanowiska pozostaje zaś poza zakresem kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w ramach niniejszego postępowania. Natomiast takie zapatrywanie Sądu odwoławczego obligowało ten organ do uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku (art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k.).

Skoro zatem Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku nie dopuścił się uchybienia przepisowi art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., wniesioną skargę należało oddalić w zakresie w jakim podlegała rozpoznaniu.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie

[J.K.]

[ł.n]